

Wijziging beleid spermaonderzoek t.b.v. goedkeuring voor dekdienst

Aanleiding

In 2002 is er een nieuw een protocol in werking gesteld voor NSIJP-goedkeuring van hengsten voor de dekdienst waarin het verplichte sperma onderzoek is beschreven. We zijn sinds de invoering van dit protocol nu 20 jaar verder en daarom is het verstandig om te overwegen of we dit beleid op deze manier willen voortzetten.

In dit schrijven delen we de gedachtes die wij, stamboeksecretaris en fokkerij commissie, hebben bij het verplichte spermaonderzoek voor goedkeuring van hengsten binnen het NSIJP. In dit stuk grijpen we een aantal keer terug op het stuk dat Kim Middel hierover schreef in 2018 genaamd: "Spermaonderzoek in het NSIJP: achtergrond en verloop", waarvoor dank.

In het protocol van 2002 werd een verplicht sperma onderzoek beschreven. Hierin werd opgenomen dat:

- de norm voor goedkeuring minimaal 600 milj. TNB moet bedragen
- er voor goedkeuring geen ernstige aangeboren afwijkingen aan het geslachtsapparaat mogen zijn
- het onderzoek in Utrecht verricht dient te worden om de kwaliteit en uniformiteit van de gewenste gegevens te kunnen garanderen
- het onderzoek binnen 4 weken na de hengstenkeuring verricht dient te worden, zodat het stamboek tijdig over alle gegevens m.b.t. goedkeuring beschikt in het kader van publicatie daarvan naar de leden toe (het jaarlijkse hengstenboekje)
- een onbeperkt aantal dekbewijzen pas verstrekt wordt, indien de hengst de norm gehaald heeft en geen gerelateerde gebreken vertoont

Heroverweging

Dit onderwerp benaderen we met zorg omdat we allemaal een zo gezond mogelijk paardenbestand nastreven en het verminderen of verwijderen van regels hiervoor kan voelen als het verliezen van de controle of zelfs als onverschilligheid. Echter, het beleid moet zinnig zijn en kosten en baten moeten in balans zijn. Tenslotte is het belangrijk om voldoende draagvlak te hebben voor het beleid en dat op regelmatige basis te toetsen. Aan het schrijven van deze brief zijn daarom verschillende gesprekken met betrokkenen voorafgegaan, onder andere met Ben Colenbrander, emeritus hoogleraar fertiliteit, destijds ook nauw betrokken bij de totstandkoming van dit beleid.

Hieronder een poging de verschillende argumenten op een rij te zetten.

Voor;

- Meer informatie is beter / meten is weten. Het uitgebreide en deskundige onderzoek in Utrecht geeft veel informatie over de spermakwaliteit van de hengsten. Dit is waardevol voor hengsteneigenaar.
- Bewustwording bij leden. De controle in Utrecht verplicht hengsteneigenaren zich bezig bezig te houden met de spermakwaliteit. Bovendien toont deze maatregel aan alle leden dat we dit gezondheidsaspect van ons ras serieus nemen.
- Garantie voor merrie-eigenaren. Merrie-eigenaren weten zeker dat de NSIJP goedgekeurde hengst ook op een gegeven moment heeft voldaan aan de eis voor spermakwaliteit.

Tegen;

- Metingen van de testikels is inmiddels een vast onderdeel van de keuring van hengsten, gedaan door daarvoor opgeleide mensen. Alle informatie daarvan is beschikbaar.
- De impact van het meten van TNB lijkt nihil. Aangezien er een meting en controle van het geslachtsapparaat plaatsvindt op de FIZO keuring blijft in Utrecht als uniek aspect de TNB meting over. In 2018 schreef Kim Middel een stuk met de volgende passage: *De hengsten die tot en met 2004 getest zijn zaten allemaal (veelal ruim) boven de 1000 milj. TNB. Ook hengsten die na 2004 onderzocht werden liggen vrijwel allemaal boven de gestelde norm, meestal boven de 1000 milj. TNB. Er is dus vooralsnog geen hengst geweest die sinds invoering van het spermaonderzoek in 1998 en van het protocol in 2004 de norm niet gehaald heeft.* Je kunt je dus afvragen hoe zinnig dit is. Hierbij moet worden aangemerkt dat de eigenaar op de hoogte wordt gebracht van de uitslag van het onderzoek en dat het NSIJP door dit beleid dus mogelijk geen zicht heeft op alle negatieve uitslagen. De huidige expert in Utrecht geeft aan dat de eis voor spermakwaliteit van 600 TNB erg laag en relatief weinig relevant is.
- We zijn het enige IJslander-stamboek dat dit beleid voert. De impact van dit beleid is daardoor relatief laag ten opzichte van de relatief hoge prijs die de individuele eigenaar moet betalen.
- In de huidige tijd reist een groot deel van de merrie-eigenaren naar het buitenland waar zij een hengst gebruiken die daar is goedgekeurd (zonder spermaonderzoek) en een ander groot deel gebruikt bewust niet-goedgekeurde hengsten (zonder spermaonderzoek) die voor één dekseizoen naar Nederland worden gehaald.
- Het onderzoek in Utrecht werkt drempelverhogend om een paard te laten goedkeuren voor de dekdienst, met name bij jonge dieren. Daarmee verlagen we de impact van de gekeurde hengsten.
- Hengsten met bevruchtingsproblematiek (slecht TNB) bevruchten slechter dan hengsten zonder bevruchtingsproblematiek. De impact van deze hengsten op de populatie zal daardoor relatief lager zijn. Bovendien is de kans groot dat een bevruchtingsprobleem niet onopgemerkt blijft als er sprake is van weinig bevruchting.
- De houdbaarheid van de informatie uit het onderzoek is beperkt. De goedkeuring voor hengsten die onder het zadel zijn gekeurd is levenslang, de resultaten uit het spermaonderzoek een momentopname.

Ben Colenbrander

Alle argumenten in overweging nemende kan Ben Colenbrander zich vinden in het laten vervallen van de verplichting tot het sperma-onderzoek. Een aantal aspecten uit het gesprek met Ben;

- De ervaring leert dat de kwaliteit van het sperma bij IJslanders over het algemeen niet te wensen overlaat als het geslachtsapparaat geen afwijkingen vertoont. Het meest relevante aspect van het sperma-onderzoek is daarom het bepalen van de aanwezigheid, grootte en de stevigheid van de testikels. De grootste problemen ontstaan door het fenomeen klophengst. Als dit op een juiste manier wordt ondervangen op een andere manier is dat een goede reden om het sperma-onderzoek te heroverwegen. Voor goedkeuring is dus een juiste meting en beoordeling van de testikels tijdens de FIZO keuring van belang alsmede een juiste norm op basis waarvan goed- of afgekeurd wordt.

- Het bepalen van het TNB, een onderdeel van het sperma-onderzoek, leidt in weinig tot geen gevallen tot afkeuring bij IJslanders.
- Bij het bepalen van de juiste norm is het goed om rekening te houden met ontwikkeling van de testikels. Dit lijkt met name bij 3-jarige hengsten relevant. Wellicht zouden hier separate normen voor gehanteerd moeten worden. Overigens zijn aanwezigheid, goede stevigheid en voldoende grootte van beide testikels onverminderd van belang.
- In het kader van informatie-voorziening aan de merrie-houder zou het wellicht verstandig zijn oudere hengsten te controleren op vruchtbaarheid of actief campagne te voeren om merrie- en hengstenhouders te stimuleren vaker over dit onderwerp te spreken en bij voorkeur jaarlijks een spermacontrole vrijwillig te laten uitvoeren.
- Van belang is de impact die een potentieel minder vruchtbare hengst zou kunnen hebben op de populatie. In die zin zou voor de jonge hengsten wellicht een maximaal aantal te dekken merries kunnen gelden. Dit is in andere landen ook gebruikelijk.

Alternatief

De fertiliteit van ons ras is iets dat we goed willen bewaken. Als de eis van het spermaonderzoek vervalt is het van belang te bepalen hoe we dit doen. Met betrekking tot fertiliteit constateren we op basis van bovenstaande dat;

- Er een norm moet zijn voor de aanwezigheid en volume van de testikels. Als de hengst deze norm niet haalt volgt geen goedkeuring.
- Een eigenaar bij afkeuring ervoor kan kiezen in Utrecht een second opinion te laten uitvoeren. Als de uitslagen hiervan (conform het oude protocol) voldoende zijn voor goedkeuring wordt de hengst alsnog goedgekeurd.
- De norm voor jonge hengsten mogelijk moet afwijken van volwassen hengsten.

Norm testikels FEIF breeding rules & regulations

FEIF beschrijft de testikel controle en de weging daarvan als volgt:

“For stallions, the testicles are palpated and measured. The size of the testicles (scrotal width) is measured and in the case of visible difference in the size of the testicles, they are measured separately. Torsion of the testicles is noted as well as abnormalities in the consistency of the testicles.

The presence of cryptorchidism (abdominal retention or inguinal retention), scrotal width less than 8 cm and difference in the testicle size (mm³) which is equal or more than 50 % is regarded as unsound.

Information about these abnormalities will be recorded in WorldFengur (red T...).”

Redenen voor het registreren van een “rode T” in WorldFengur zijn dus:

- Cryptorchidisme / klophengst (1 testikel ontbreekt/niet ingedaald)
- Een scrotumbreedte van minder dan 8cm (Deze regel gaat gelden bij hengsten vanaf 4 jaar of ouder)
- Een verschil in testikelgrootte van 50% of meer, gemeten in mm³

Conclusie

Bovenstaande in ogenschouw nemende constateren we dat;

- Het stamboek een belangrijke verantwoordelijkheid heeft de vruchtbaarheid van ons ras te bevorderen. Binnen deze verantwoordelijkheid valt het heroverwegen van het beleid hierop.
- De verplichte eenmalige meting spermakwaliteit op een verantwoorde manier kan worden vervangen door de testikel-normen die FEIF hanteert.
- Het stamboek het gesprek tussen merrie- en hengsteigenaren over fertiliteit verder zou kunnen stimuleren en ook zou kunnen adviseren vaker (evt. jaarlijks) een vrijwillige controle op spermakwaliteit door de hengsteigenaar te laten uitvoeren en daarover pro-actief te communiceren.

Dit stuk en de voorgenomen beleidswijziging hebben we voorgelegd aan hoogleraar fertiliteit aan de Utrecht University prof. dr. Tom Stout. Hij heeft ons bij het opstellen van bovenstaande tekst ondersteund en concludeert: *Alles bij elkaar lijkt de beslissing om te stoppen met spermaonderzoek weloverwogen en verstandig.*